

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, Η ΔΥΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΑΣΙΑΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Ιωάννης Θ. Μάζης
Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου
Πρόεδρος Τ.Ε.Γ.Μ.Δ.

1. Ευρωπαϊκή Ένωση-Ελλάδα και Κύπρος ενώπιον της πολιτικής των ΗΠΑ στην Ευρασία.

Για να προσεγγίσουμε το πολύπλευρο αυτό πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπίσουμε πρώτα τα παρακάτω τρία ζητήματα από κοινού πάντοτε με το ζήτημα της επιθυμίας ασκήσεως αμερικανικής πολιτικο-αμυντικής ηγεμονίας στον Ευρασιατικό χώρο και στο θαλάσσιο συμπλήρωμά του, τη Μεσόγειο.

Τα ζητήματα.

Ζήτημα 1ο. Το πρώτο ζήτημα που τίθεται είναι αυτό που εξετάζει εάν υπάρχει πράγματι μια "ενιαία, ομοιογενής, πολιτικώς" και βεβαίως "γεωπολιτικώς" οντότητα η οποία να λαμβάνει περιεχόμενο και μορφή σ' αυτό το πολυεθνικό και όχι υπερ-εθνικό σύνολο που ονομάζουμε, με αισιοδοξία, Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ζήτημα 2ο. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, το δεύτερο ζήτημα, το οποίο προκύπτει, συνίσταται αφενός μεν στην εξεύρεση της μορφής της οντότητας η οποία αντικαθιστά το σύνολο αυτό και αφετέρου στον προσδιορισμό της δομής και των γεωπολιτικών προσανατολισμών αυτής της νέας οντότητας.

Ζήτημα 3ο. Το τρίτο ζήτημα θα εξετάσει αναγκαστικά τα αίτια που δημιουργούν αυτήν την υπο-ευρωπαϊκή και, ως εκ τούτου, αντι-ευρωπαϊκή οντότητα.

Οι προτεινόμενες απαντήσεις.

Απάντηση 1ου Ζητήματος. Η απάντηση στο πρώτο ζήτημα, δηλ. στο αφορόν την ύπαρξη της "ενιαίας, ομοιογενούς πολιτικώς" και "γεωπολιτικώς" οντότητας είναι μάλλον αρνητική. Και το γεγονός αυτό δεν αποτελεί υπόθεση, τόσο οικονομική, όσο πολιτισμική και ιστορική. Κάποιος θα την έλεγε "φυσιολογική κατάληξη των ευρωπαϊκών εθνικισμών" χωρίς να αστοχεί και χωρίς βεβαίως να θέλει απαραίτητως να φορτίσει με αρνητικό τρόπο την έννοια του "εθνικισμού".

Διαπιστώνει όμως ο καλόπιστος παρατηρητής, είτε εξετάζοντας τη στάση της Ε.Ε. κατά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας είτε κατά την έκρηξη στην Βοσνία, είτε τώρα με την υπόθεση του Κοσόβου, είτε στην περίπτωση της ισλαμιστικής εκρήξεως στην Αλγερία ότι η ενιαία ευρωπαϊκή γεωπολιτική σκέψη αποουσιάζει χαρακτηριστικά. Θλιβερή είναι επίσης και η απουσία εφαρμογής των Αιουστολών Πέτερομπεργκ¹ στη Βοσνία και στο Κόσοβο, όπου αυτό που διεπίστωσε η "διεθνής κοινότητα"² ήταν και πάλιν η αδιαμφισβήτητη ισχύς της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. Εξίσου θλιβερή είναι και η εικόνα που σχηματίζεται στο νου των ευρωπαϊκών πολιτών, διαβάζοντας την "Εισαγωγή της Δηλώσεως" των κρατών-μελών της ΔΕΕ η οποία συνοδεύει το κείμενο της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Ποια άραγε πρόσδος στις δομές και στις λειτουργίες της μας επιτρέπει να πιστέψουμε ότι η ΔΕΕ έχει όντως εξελιχθεί σε "αμυντική συνιστώσα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως";

Γιατί αλήθεια θα πρέπει η ΔΕΕ να εξελιχθεί, συμφώνως προς το ίδιο κείμενο, σε μέσο ενισχύσεως του ευρωπαϊκού σκέλους της Ατλαντικής Συμμαχίας και όχι σε ισότιμο ευρωπαϊκό αμυντικό εταίρο της Ατλαντικής Συμμαχίας, απολύτως υπεύθυνο και αρμόδιο για τα αμυντικά ζητήματα και τις κρίσεις που εκδηλώνονται στο γεωγραφικό χώρο των δεσμικώς ή γεωγραφικώς ευρωπαϊκών εδαφών;

Κατά πόσον, αλήθεια, εφαρμόσθηκε το σημείο εκείνο του κειμένου που προβλέπει ότι η ΔΕΕ θα καταρτίσει κοινή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική και θα μεριμνά για τη συγκεκριμένη εφαρμογή της με περαιτέρω ανάπτυξη του ιδιαίτερου επιχειρησιακού της ρόλου;

Συμπέρασμα 1ου Ζητήματος.

Δεν είναι λοιπόν εύκολο, σε καμμία περίπτωση να ομιλούμε για "υπερεθνικό ευρωπαϊκό σύνολο" ή "υπερεθνική ευρωπαϊκή οντότητα". Είναι σαφές ότι το στοιχείο της Ενιαίας Αμυντικής και Εξωτερικής πολιτικής μετατρέπει κάποιον δεδομένο Κοινωνικό Σχηματισμό σε σύνολο του οποίου τα συστατικά μέλη αντιλαμβάνονται

νονται με τον ίδιο τρόπο το καλώς νοούμενο συμφέρον του και, βεβαίως, ετεροπροσδιορίζονται ταυτόσημα ως προς το εξωτερικό (του Σχηματισμού) διεθνές περιβάλλον τους. Εδώ, η διάσταση που δίδει η έντονη και αποφασιστική ανάμειξη του NATO αλλάζει τη γεωγραφικο-πολιτισμική διάσταση του υιοδείγματος και από ευρωκεντρικό το καθιστά "ατλαντικό" με κάποιες ευρωπαϊκές "τινελιές" οι οποίες απλώς θα επιτρέψουν στους ευρωπαίους ηγέτες αλλά και τους πολίτες των χωρών τους να ελπίζουν ότι κάτι βρίσκεται στην άκρη αυτού του πολιτικού διαδρόμου. Αίσθημα που απαιτείται για να τροφοδοτεί με αισιοδοξία τους ευρωπαϊκούς λαούς μετριάζοντας τον "ευρωσκεπτικισμό"³ και ενισχύοντας την ενιαία οικονομική διάσταση της Ε.Ε.

Η οικονομική αυτή διάσταση της Ε.Ε. απαιτείται ώστε να καταστεί απαραίτητη η χρηματοδότηση των αναξιοπαθούντων οικονομιών των πρώην ανατολικών χωρών των οποίων οι πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές δομές πρέπει να προσαρμοσθούν στις απαιτήσεις των κοινωνιών της ελεύθερης αγοράς, ώστε να είναι έτοιμες για την τελική προσχώρησή τους στο NATO και στη διαδικασία της - αγγλοσαξωνικών συμφερόντων - globalization.

Η όλη διαδικασία υπάγεται στις σκοπιμότητες της προς ανατολάς διευρύνσεως του NATO ώστε να καλυφθούν επιτέλους τα γεωπολιτικά κενά των ανατολικών καθεστώτων των υπαγομένων στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Κενά, αναφορικά με την αγγλοσαξωνική ισχύ που δημιούργησε το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μονιμοποίησε ο Ψυχρός Πόλεμος. Κενά τα οποία ποτέ δεν απεδέχθη ο προτεσταντικών βάσεων αγγλοσαξωνικός καπιταλισμός και φυσικά το αμερικανικό (ουίλοσονικής ηθικής βάσεως) όραμα διεθνούς ηγεμονίας. Στην προτεσταντική αυτή αντίληψη του καπιταλισμού, δεν μπορεί παρά να εντάσσεται δικαιωματικά ο γερμανικός πολιτισμικός χώρος.

Επίσης δεν είναι δυνατόν να παρακάμψουμε τις "καλές προθέσεις" των ΗΠΑ αναφορικά με το ρόλο της ενωμένης Γερμανίας ως οικονομικής ατμομηχανής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χάρη στην ισχύ (πολιτική και οικονομική) της οποίας, σε ευρωπαϊκό πρωτίτως επίπεδο, προβλέπεται να ολοκληρωθεί το σχέδιο ενσωμάτωσης των πρώην ανατολικών χωρών στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς καθιστάμενος, πλέον, δυνατός ο οριστικός αποκλεισμός της π. Σοβιετικής Ένωσης από την Μεσόγειο και τις νέες πετρελαϊκές διαδρομές από τη Λεκάνη της Κασπίας και της Κ. Ασίας προς τα θερμά νερά της⁴.

Αυτό αποδεικνύει άλλωστε η άποψη ότι "ένα ανεξάρτητο Αζερμπαϊτζάν, το οποίο συνδέεται με τις δυτικές αγορές μέσω αγωγών πετρελαίου οι οποίοι δεν περνούν από εδάφη ελεγχόμενα από τη Ρωσία, γίνεται επίσης σημαντική λεωφόρος πρόσβασης των ανεπτυγμένων και ενεργοβόρων οικονομιών στις πλούσιες σε πηγές ενέργειας Δημοκρατίες της Κ. Ασίας. Σχεδόν όπως στην περίπτωση της Ουκρανίας, το μέλλον του Αζερμπαϊτζάν και της Κ. Ασίας είναι κρίσιμο, προκειμένου να καθοριστεί τι θα μπορούσε και τι δεν θα μπορούσε να γίνει η Ρωσία"⁵.

Για να λειτουργήσει το γεωπολιτικό αυτό μοντέλο χρειάζεται, εκτός από την Ελλάδα⁶, και την Τουρκία για την οποία οι ΗΠΑ επιμένουν σθεναρώς να γίνει δεκτή στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως πλήρες μέλος, έστω και μετά από, φυσιολογικά θα έλεγε κανείς, διαστήματα προσαρμογής, κυρίως οικονομικού χαρακτήρος, που δεν θίγουν κατά κανένα τρόπο τα πολιτικά και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα αυτή.

Αναφορικά με την Τουρκία, αποτελεί πεποίθηση την Ουάσιγκτον, και κυρίως στο Πεντάγωνο και στο Department of State, η άποψη ότι "η Τουρκία σταθεροποιεί την περιοχή της Μ. Θάλασσας, ελέγχει την πρόσβαση από αυτήν στη Μεσόγειο, αντισταθμίζει τη Ρωσία στον Καύκασο, αποτελεί ακόμη αντίδοτο στον μουσουλμανικό φονταμενταλισμό και χρησιμεύει ως νότιο αγκυροβόλιο του ΝΑΤΟ. Η Ουάσιγκτον θεωρεί ότι "μια αποσταθεροποιημένη Τουρκία θα εξαπέλυε πιθανώς περισσότερη βία στα νότια Βαλκάνια, ενώ θα διευκόλυνε την επανεπιβολή του ρωσικού ελέγχου στα κράτη του Καυκάσου που ανεξαρτητοποιήθηκαν πρόσφατα"⁷.

Εδώ, θα μπορούσαμε να επισημάνουμε το γεγονός ότι σε κάθε γεωστρατηγική σκέψη της Ουάσιγκτον, εμφανίζεται ο διάχυτος φόβος για το ρωσικό κίνδυνο! Το στοιχείο αυτό είμαι υποχρεωμένος να το υπογραμμίσω διότι πολλοί ευρωπαίοι πολίτες, σκεπτόμενοι παρά ταύτα, δεν εννοούν να υπεισιέλθουν στην παραπάνω λογική θεωρώντας την "ψυχροπολεμική" και "ξεπερασμένη". Εκεί, σ'αυτό ακριβώς, το σημείο οφείλονται τα τεράστια λάθη της νεοελληνικής αναλύσεως για το γεωπολιτικό, και άρα το πολιτικό, μέλλον της Ενωμένης Ευρώπης.

Πρέπει επιτέλους να γίνει αντιληπτό ότι εάν η Ρωσία καταρρεύσει, παραδιδόμενη στην γερμανική οικονομική και αμερικανική πολιτική ηγεμονία, το Ιράν θα συνεργασθεί σύντομα με τις δυο αυτές δυνάμεις των οποίων οι οικονομικές επιχειρηματικές εοτίες, ιδιαιτέρως οι ενεργειακές, θα ευρίσκονται σε απόσταση αναπνοής από τις ακτές του στην Κασπία και βεβαίως, πλήρεις θελκτικών προτάσεων. Διότι δεν πρέπει να λησμονούμε ότι το έδαφος του Ιράν αποτελεί την συντομότερη οδό προσπελάσεως των ενεργειακών προϊόντων του Καζακστάν, του Τουρκμενιστάν και του Αζερμπαϊτζάν προς τον αραβοπερσικό κόλπο.

Αν κάτι τέτοιο συμβεί, η Συρία, χάνει κάθε πιθανότητα συμπίξεως αντιαμερικανικού άξονος με την Τεχεράνη και δεν της απομένει παρά να συμβιβασθεί με μια μετριοπαθή επίλυση του ζητήματος του Γκολάν⁸ και του ζητήματος του Ν. Λιβάνου⁹, ομαλοποιώντας τις σχέσεις της με το Ισραήλ.

Μια ανάλογη τροπή των γεγονότων υποβαθμίζει αισθητά τη γεωστρατηγική σημασία της Τουρκίας για την Ουάσιγκτον και ανοίγει ένα άλλο τεράστιο ζήτημα: εφόσον πλέον η Τουρκία δεν είναι απαραίτητη για την προβολή της αμερικανικής ισχύος αλλά και τη διασφάλιση της ισραηλινής ασφαλείας στην περιοχή, και εφόσον η εσωτερική πολιτική της αστάθεια (ισλάμ, κουρδικό) την καθιστά επισφαλή

γεωπολιτικώς παράγοντα στην περιοχή, οι ΗΠΑ, η Μ. Βρετανία και το Ισραήλ πρέπει να διασφαλίσουν τα συμφέροντά τους αμέσως και ισοβίως.

Τα συμφέροντά τους αυτά, όπως έχουμε ήδη αναφέρει¹⁰, σχετίζονται για μεν το Ισραήλ, στην εξασφάλιση, πρωτίστως, μέρους των υδατινών αποθεμάτων του Τίγρη και του Ευφράτη των οποίων οι πηγές βρίσκονται στο Β. Κουρδιστάν, ενώ της Ουάσιγκτον και του Λονδίνου στην εξασφάλιση των πετρελαϊκών αποθεμάτων της Μοσούλης και του Κιρκούκ τα οποία εντοπίζονται γεωγραφικώς στο Ν. Κουρδιστάν.

Επίσης, η ικανοποίηση της Συρίας με την απόληψη υδατινής ποσότητας από τον Ευφράτη, της τάξεως των 750 τ.μ./sec θα συντελέσει σημαντικά στην δημιουργία κλίμακος σταθερότητας στην περιοχή, προτρέποντας άλλωστε τη Δαμασκό να δείξει μεγαλύτερη ευκαμψία και τόλμη στις διαπραγματεύσεις της με το Τελ Αβίβ αναφορικά με το ζήτημα του Γκολάν.

Τι προϋποθέτουν όμως, όλα αυτά; Μα φυσικά τη δημιουργία αυτονόμου και αυτοδιοικουμένου Κουρδιστάν σε συνομοσπονδιακή ζεύξη με το τουρκικό κράτος, εντεταγμένου σε ένα περιφερειακό σύστημα ασφαλείας ανήκοντος στην αγγλοαξωνική σφαίρα επιρροής όπου αυτή τη φορά σημαντικό ρόλο θα διαδραματίζει, φυσιολογικά, και το Τελ Αβίβ¹¹.

Απάντηση 2ου Ζητήματος. Αποδείξαμε ήδη, ότι οντότητα του υπερεθνικού ευρωπαϊκού συνόλου δεν υφίσταται και εάν οι ευρωπαϊκές εθνικιστικές αντιλήψεις δεν δώσουν τη θέση τους σε μια κοινή, πολιτισμικής βάσεως, υπερεθνική αλλά πάντως ευρωπαϊκή αντίληψη, μάλλον δεν θα καταστεί ποτέ δυνατή η υλοποίησή της.

Η Ευρώπη είναι αναγκασμένη να αναζητήσει της ελληνικές, ρωμαϊκές και ιουδαϊκές πολιτισμικές της καταβολές και να τις αξιοποιήσει τοποθετώντας τις στο βάθρο που άλλοτε τοποθετούσε ένα έκαστο ευρωπαϊκό κράτος τις εθνικοιδεολογικές του προσηλώσεις (representations¹²).

Η προσέγγιση αυτή, φυσικά, δεν σηματοδοτεί και την απεμπόληση της αντίληψης του "έθνους-κράτους". Εκείνο το μέγεθος, όμως, το οποίο εξοβελίζεται οριστικά είναι η ιδεολογική, άρα ζημιογόνα, εθνικιστική προσήλωση. Η προσήλωση αυτή όχι μόνον δεν επιτρέπει την προσέγγιση μεταξύ των ευρωπαίων αλλά τουναντίον, ορθώνει μεσιανικής και χιλιαστικής φύσεως τείχη που μόνον τα συμφέροντα των ευρωπαϊκών λαών δεν εξυπηρετούν. Πρέπει όμως να γίνει κατανοητό, ότι κανείς ευρωπαϊκός λαός δεν έχει το αποκλειστικό προνόμιο στην εθνικιστική ιδεολογία...

Είναι βέβαιον ότι εκείνο που μετατρέπει τις εθνικές ιδιαιτερότητες από ένα τείχος που χωρίζει σε γέφυρα που ενώνει τους λαούς είναι απλώς και μόνο η οπτική γωνία από την οποία πραγματοποιείται ή διδάσκεται η θέασή τους.

Είναι σαφές ότι όσο μεγαλύτερη είναι η ποσότητα των εθνικών ιδιομορφιών μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών τόσο πιο ουσιαστική και ενδιαφέρουσα, τόσο πιο εμπειρωτική και εποικοδομητική θα είναι η διαδικασία της ανταλλαγής τους μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών και των ευρωπαίων πολιτών.

Είναι προφανές ότι η γνώση, η αποδοχή, η τελική αξιοποίηση και χρήση αυτών των εθνικών πολιτισμικών ιδιομορφιών από τους ευρωπαίους πολίτες είναι και ο ακρογωνιαίος λίθος της δημιουργίας μιας υπερεθνικής ευρωπαϊκής οντότητας η οποία θα έχει ως δομικό στοιχείο το ευρωπαϊκό έθνος κράτος.

Φοβούμαι, όμως, ότι το ίδιο καλά με τον γράφοντα γνωρίζουν τις ανωτέρω πραγματικότητες άπασες οι ευρωπαϊκές ηγεσίες. Παρ'όλα αυτά, οι ευρωπαϊκοί εθνικισμοί, εγείρουν ένα μεγάλο τείχος μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών και δεν επιτρέπουν την επίτευξη εκείνης της πολιτισμικής ωριμότητας των ελληνο-ρωμαϊο-δαιτικών στοιχείων μεταξύ των πληθυσμών των χωρών μελών της Ε.Ε.

Ωστόσο, η οποία θα επιτρέψει τη δημιουργία της ευρωπαϊκής συνειδήσεως της θεμελιωμένης πάνω στα τρία συστατικά στοιχεία του ευρωπαϊκού πνεύματος. Αυτό ακριβώς είναι το "είναι" της "γεωπολιτικής ψυχής" της Ευρώπης. Χωρίς αυτήν, πρόκειται απλώς για ένα "βόρειο-ατλαντικό ζόμπι", ένα νατοϊκής κατασκευής χρηματο-οικονομικό προϊόν ευρισκόμενο στο δυτικο-ευρωπαϊκό γεωγραφικό χώρο.

Η γεωπολιτική δομή και οι γεωπολιτικοί προσανατολισμοί, τώρα, αυτής της νέας οντότητας προκύπτουν από τη μελέτη μερικών διεθνών γεγονότων όπως: α) η περίπτωση της τελευταίας "παρ'ολίγον ρήξεως" μεταξύ Η.Π.Α και Ιράκ και β) οι βομβαρδισμοί των Η.Π.Α εναντίον τρομοκρατικών στόχων στο Σουδάν και στο Αφγανιστάν.

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις απεδείχθη η άνευ όρων στήριξη των Βρετανών στις απαιτήσεις των Η.Π.Α.¹³

Η στάση αυτής της Βρετανίας έτυχε και της σχετικής θεωρητικής αναλύσεως από τον κ. Tony Blair ο οποίος "δηλώνει συχνά πως πρωταρχική του μέριμνα είναι να αποκαταστήσει τη συμπληρωματικότητα των βρετανο-αμερικανικών συμφερόντων τα οποία εκινδύνευσαν, κατά τη γνώμη του, από την πολιτική του προκατόχου του κ. Μέτζορ"¹⁴. Οι προσπάθειες του κ. Blair από πλευράς γεωπολιτικής κατευθύνσεως της βρετανικής εξωτερικής πολιτικής κατατείνουν από την πρώτη κιόλας στιγμή προς την σύμφιση των δεσμών της Αλβιώνος με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά και τις Η.Π.Α., δηλ. ένα σημαντικό μέρος της ancient Commonwealth.

Στο σημείο αυτό δεν μπορούμε παρά να ξανασκεφθούμε τις προβλέψεις του Huntington και να παραδεχθούμε ότι αυτοί, οι πολιτισμικής φύσεως δεσμοί καλλιεργούμενοι ανελλιπώς από συγκεκριμένα κέντρα στρατηγικού σχεδιασμού, μερικές φορές, αποδεικνύονται εξ ίσου ισχυροί με αυτά καθεαυτά τα ηγεμονικά και,

βεβαίως, οικονομικά συμφέροντα. Και συμφωνώ απολύτως με την άποψη ότι "δεν υπάρχει τίποτε χρησιμότερο και πιο επιβλητικό σ'ολόκληρο τον πλανήτη από την συναισθηματική και γεωπολιτική πραγματικότητα της τεράστιας αυτής αγγλοσαξωνικής συμμαχίας"¹⁵.

Βεβαίως, δεν αντιλαμβάνομαι το γιατί θα ενομιμοποιούμην να κατατάξω και αυτού τους είδους την αγγλοσαξωνική συμπεριφορά στο επίπεδο των εθνικιστικών ιδεοληψιών η οποία όμως, και αυτό πρέπει να τονισθεί, δεν αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο των αγγλοσαξωνών.

Έτσι, δεν μπορούμε παρά να δεχθούμε ότι και η νέα Γερμανία στηρίζει τις αμερικανικές ενέργειες στη F.Y.R.O.M., στη Βοσνία, στο Ιράκ, στο Σουδάν και στο Αφγανιστάν. Επίσης, είναι γνωστό ότι στη Βρετανία θεωρούν ότι μια κυβέρνηση Schröder θα είναι πολύ πλησιέστερη προς τον κ. Blair απ'ό,τι αυτή του κ. Kohl η οποία, ενεφανίζετο και αυτή ως ιδιαζόντως στηρίζουσα τις αμερικανικές θέσεις.

Συμπεράσματα 2ου Ζητήματος. Τελικώς, μάλλον καθίσταται ευκρινής η τάση διαχωρισμού ενός βορειοευρωπαϊκού πλέγματος με προτεσταντικά κατά το μάλλον ή ήττον, κυρίαρχα εθνο-πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Ο οικονομικός χαρακτήρας της κοινής βάσεως του πλέγματος αυτού, αλλά και η κοινή προσπάθεια δημιουργίας νέων και ενισχύσεως των υπάρχουσών διαφορετικού τύπου, αλλά συμπίληρωματικών, ηγεμονικών εστιών αποτελούν το συνδυαστικό υλικό των δομικών στοιχείων του οικοδομήματος αυτού.

Άλλωστε αυτό αποδεικνύει και η απόλυτη συμφωνία μεταξύ Λονδίνου και Βόννης στο από την Ουάσιγκτον προωδούμενο ζήτημα της επεκτάσεως της Ευρωπαϊκής Ενώσεως προς Ανατολάς, χωρίς να προωθηθεί, όμως ταυτόχρονα, το ζήτημα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Αμύνης.

Η εξήγηση του φαινομένου αυτού είναι μάλλον απλή: η μεν Μ. Βρετανία θεωρούσε ότι οποιαδήποτε διεύρυνση θα χαλάρωνε τις διαδικασίες εμβαθύνσεως με αποτέλεσμα να φθίνει η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως, ενώ η Γερμανία εκτιμούσε ότι κατακτούσε, αυτή τη φορά με ειρηνικό τρόπο, ένα ζωτικό χώρο που πολιτισμικά τουλάχιστον, θεωρούσε συγγενή με αποτέλεσμα να αναδειχθεί σε κραταιά ηγεμονική ευρωπαϊκή δύναμη. Βεβαίως, είναι φυσικό ότι η Ουάσιγκτον θεωρεί πως υπό το παρόν καθεστώς αμυντικής εξαρτήσεως της Ευρώπης από τις ΗΠΑ οποιαδήποτε διεύρυνση του ευρωπαϊκού χώρου καθίσταται αυτομάτως επέκταση του πεδίου άμεσου πολιτικής επιρροής των ΗΠΑ μέσω της Νατοϊκής διευρύνσεως. Αντιτρόφως, χωρίς διατλαντικούς δεσμούς, η πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ στην Ευρασία καταλύεται άμεσα. Αυτό θα σήμαινε αδυναμία ελέγχου των ΗΠΑ στον Ατλαντικό και πλήρης ανικανότητα για προβολή επιρροής και ισχύος στα εσώτερα ευρασιατικά εδάφη.

Χρειάζεται, όμως απαραίτητως, η παρουσία ενός πειστικού, ισχυρού, απειλητικού εχθρού, ante portas της Ευρώπης, ο οποίος να νομιμοποιεί στη συνείδηση της Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης την ανάγκη προσφυγής στις αμερικανικές "παρο-

χές υπηρεσιών ασφαλείας” ώστε με τη γνωστή ευρωπαϊκή ανικανότητα συνεννοήσεως σε θέματα αμυντικής και εξωτερικής πολιτικής και λαμβανομένης υπόψη της γνωστής ευρωπαϊκής αντίληψης που συνοψίζεται στο σύνθημα “ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός είναι κακός αλλά η αμερικανική αμυντική ασπίδα στην Ευρώπη είναι χρήσιμη” να συνεχισθεί υπό την ανοχή και τις ευλογίες “εχθρών” και “φίλων” η ευρωπαϊκή αμυντική εξάρτηση από το ΝΑΤΟ.

Ως τέτοιος εχθρός, λοιπόν, προσφέρεται το Ισλάμ. Το Ισλάμ θεωρούμενο ως ριζοσπαστική και επαναστατική πολιτική αντίληψη για την δυτική κοινωνία, μια κοινωνία που δεν του ανήκει πολιτισμικά. Βεβαίως, πρόκειται για μία “Δύση” η οποία προσαρμόζεται τυπολογικά στην αποικιοκρατική εμπειρία των, μεσογειακών κυρίως, μουσουλμανικών λαών και η οποία φέρει τα ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά. Ως προς αυτό το αποικιοκρατικό παρελθόν, οι ΗΠΑ έχουν “καθαρή τη συνείδησή τους” απέναντι στον μεσογειακό ισλαμικό κόσμο.

Ένας ατλαντιστής θα υποστήριζε λοιπόν, ότι ο ισλαμικός κίνδυνος συνίσταται σε μια ανατολική πολιτισμική αντίληψη για την οποία, το Ισλάμ εκδικούμενο την δυτικο-ευρωπαϊκή αποικιοκρατία, αναζητεί “νομίμως” νέο ζωτικό χώρο στο ευρωπαϊκό γεω-πολιτισμικό πλαίσιο το οποίο “οφείλει” να του τον προσφέρει ως εξαγορά του αμαρτωλού αυτού παρελθόντος της. Έτσι, όμως, δημιουργεί προϋποθέσεις αποσταθεροποιήσεων, ρήξεων και τριβών πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών στις κοινωνίες και στα καθεστώτα του ευρωπαϊκού χώρου.

Το συμπέρασμα λοιπόν, για τον ατλαντιστή μας, συνάγεται αβιάστως: πρέπει να σχεδιάσει η Ευρώπη τις αμυντικές της δομές ενισχύοντας την ΔΕΕ με τη συνεργασία του Βορειο-ατλαντικού Συμφώνου ώστε να είναι προστατευμένη από κάθε είδους αποσταθεροποίηση η οποία μπορεί να προκύψει στα εδάφη της εάν οι χώρες προελεύσεως του ισλαμικού στοιχείου αποκτήσουν πυρηνικά, χημικά ή βιολογικά όπλα και μπορούν να αποτελέσουν εοσιές εξαγωγής της ισλαμιστικής εκδικήσεως αλλά και αποσταθεροποιητικών δραστηριοτήτων στα ευρωπαϊκά εδάφη.

Ποιος, όμως, μπορεί καλύτερα από τις Η.Π.Α να “ελέγχει” τις γεωπολιτικές “παρεκτροπές” των μουσουλμανικών αυτών κρατών στην ανατολική ζώνη των περιφερειακών συμφερόντων της Ευρώπης¹⁶; Μα φυσικά, οι Η.Π.Α. Και ποιο συλλογικό σύστημα ασφαλείας είναι καταλληλότερο για να το πράξει; Μα φυσικά το ΝΑΤΟ.

Άρα, να οι σημαντικότεροι λόγοι οι οποίοι απαιτούν την παρουσία ισχυρής Νατοϊκής ομπρέλλας στην Ευρώπη με αναμενόμενο αποτέλεσμα την αμυντική της εξάρτηση από αυτήν. Όπερ έδει δείξαι.

Δεν μπορούμε, παρ’όλα αυτά να αγνοήσουμε ότι το Παρίσι, προσπαθώντας να διατυπώσει μια “γαλλικής εμπνεύσεως” ευρωπαϊκή πρόταση η οποία να ορίζει προοπτικές για την πολιτική και αμυντική ολοκλήρωση της Ευρώπης αντιμετωπίζει τη δημιουργία ενός “λατινικού, ευρωπαϊκού Νότου” ο οποίος θα εδύνατο να περιλάβει στο πλαίσιό του την Αθήνα, τη Μαδρίτη, τη Ρώμη και τη Λισαβόνα και

τον οποίον φυσικόν είναι να επιθυμεί να συντονίζει από αμυντικής και γεωστρατηγικής απόψεως, ως η μόνη πυρηνική δύναμη μεταξύ των προαναφερθεισών. Τα ζητήματα, όμως, α) της πολυσημίας των εθνικο-πολιτισμικών χαρακτηριστικών του ευρωπαϊκού αυτού Νότου, β) μιας αναποτελεσματικής πολιτικής για την francophonie στην περιοχή, γ) της αγγλοσαξωνικού προσανατολισμού γεωστρατηγικής εντάξεως της Ελλάδος (έστω και με την παρούσα ατελή μορφή) και δ) οι αντίστοιχες ηγεμονικές διαθέσεις της Ρώμης στον ευρω-μεσογειακό χώρο καθιστούν μάλλον δύσκολη την υλοποίηση των επιθυμιών των Παρισίων.

Τελικώς, δεν μπορούμε παρά να παραδεχθούμε την μέχρι σήμερα επιδειχθείσα αδυναμία από πλευράς των ευρωπαϊκών κρατών να υπερβούν, την ηθελημένη, θάλαγε κανείς εξάρτησή τους από το άρμα της αμερικανικής ηγεμονίας. Και όπως, εντέλως πικρόχολα αναφέρει ο Brzezinski "η σκληρή αλήθεια είναι ότι η Δυτική Ευρώπη – και σε αυξανόμενο βαθμό επίσης και η Κ. Ευρώπη – παραμένει κατά μέγα μέρος αμερικανικό προτεκτοράτο, με τα συμμαχικά κράτη να θυμίζουν τους παλιούς υποτελείς και φόρου υποτελείς (sic!)".

Απάντηση 3ου Ζητήματος. Εδώ θα πρέπει να εξετασθούν αναγκαστικά τα αίτια που δημιουργούν τελικώς, μια υπο-ευρωπαϊκή ή αντι-ευρωπαϊκή οντότητα σηματοδοτούσα μια υπο-ευρωπαϊκή και ως εκ τούτου αντι-ευρωπαϊκή εξέλιξη.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας πρέπει να τονίσουμε ότι ο σύνδεσμος, από γεωγραφικής, οικονομικής και πολιτικής απόψεως μεταξύ Μ. Βρετανίας και Γερμανίας εξυπηρετεί απολύτως τα γεωπολιτικά σχέδια των ΗΠΑ διότι υπ'αυτές τις συνθήκες, με ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις και υπό τον γερμανοσαξωνικό συντονισμό καλύπτεται πανταχόθεν η σημερινή Ρωσία, ελέγχονται πλήρως από τα αγγλοσαξωνικά συμφέροντα οι πετρελαϊκές οδοί της Κ. Ασίας προς τη Μεσόγειο και διασφαλίζεται πλήρως η αγγλοσαξωνική ηγεμονία στη θερμή αυτή θάλασσα. Μια ηγεμονία, που ούτως ή άλλως διαθέτει τα ήδη σημαντικά αγγλοσαξωνικά στρατηγικά ερείσματα της Κύπρου, της Κρήτης, της Μάλτας και του Γιβραλτάρ.

Από την άλλη άποψη, κάποιοι στη Βόννη – και μελλοντικά στο Βερολίνο – πρέπει να θεωρούν ότι εκπληρώνουν τον ιστορικό τους ρόλο ως προς τα προσφάτως απελευθερωθέντα πρώην ανατολικά κράτη, ότι υλοποιούν ένα νέο, ευγενές και θετικό για την ειρήνη, την ευημερία και τη σταθερότητα στον ευρασιατικό χώρο, οικονομικό αυτήν την φορά, Drang nach Osten. Αυτό, άλλωστε είναι και το αντάλλαγμα το οποίο φαίνεται να παραχωρεί η Ουάσιγκτον στη Βόννη, τη συναινέσει και του Λονδίνου.

Οι ΗΠΑ δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά. Είναι κοινός τόπος το γεγονός ότι η Ουάσιγκτον δεν μπορούσε να στηρίξει οικονομικά την ομαλή μετάβαση της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως σε μορφές κοινωνιών της οικονομίας της αγοράς. Όπως αναφέρει ο Ignacio Ramonet "οι ΗΠΑ είχαν ήδη διαπιστώσει, στη διάρκεια του πολέμου στον Περιοικό, ότι δεν διέθεταν τα ανάλογα μέσα για τις στρατιωτικές

τους φιλοδοξίες και είχαν αναγκαστεί να ζητήσουν από τους βασικούς της εταίρους τη χρηματοδότηση της συγκρούσεως¹⁷.

Στο πλαίσιο αυτών των αδυναμιών, οι ΗΠΑ απευθύνονται σε ό,τι αφορά την διασφάλιση της πολιτικο-αμυντικής τους επιρροής στην Ευρασία, στις υπηρεσίες και την οικονομική βοήθεια της Βόννης. Βοήθεια, φυσικά, η οποία δίδεται με το αζημίωτο.

Η ερμηνεία της παρούσης οικονομικής καταρρεύσεως του Χρηματιστηρίου της Μόσχας από το ονομασθέν ως "Σύνδρομο της Βότκας", μετά τη γνωστή "Επιστολή Σόρος"¹⁸, προσφέρει τη δυνατότητα στο διεθνές κεφάλαιο να επέμβει προς "διόρθωση της καταστάσεως" και "σταθεροποίηση" της ρωσικής οικονομίας με πολύ καλύτερους όρους και, βεβαίως, με πολύ συμφερότερο τρόπο για το δολάριο, λόγω Δολαρίου/Ρουβλίου. Εφόσον δεν υπάρχουν πολλά Δολάρια, θα βοηθούσε την διεισδυτική προσπάθεια της Ουάσιγκτον μια υποτίμηση του Ρουβλίου με ό,τι αυτό σημαίνει από την άποψη της νέας αξιακής αντιστοιχίας της πραγματικής παραγωγικής δραστηριότητας της ρωσικής οικονομίας στη διεθνή αγορά και ιδιαιτέρως έναντι του Μάρκου και του Δολαρίου.

Έτσι, η αμερικανική "στρατηγικού τύπου" κερδοσκοπία μπορεί να προβεί σε αγορές πολλών ρουβλίων, πριν αποκτήσουν και πάλι την αξία τους, πράγμα που θα γίνει μετά από μερικές καίριες επεμβάσεις σε γερμανικά μάρκα ή σε ECU (το οποίο κατά μέγα μέρος στηρίζεται στο γερμανικό νόμισμα!). Το παιχνίδι έτσι, για την Ουάσιγκτον αποκτά ουσία, σημασία, ενδιαφέρον και αποδίδει σημαντικά κέρδη!

Από την άλλη πλευρά, και εκεί πιστεύω ότι ευρίσκεται ο στρατηγικός στόχος της όλης υποθέσεως, βοηθά στον πλήρη εκμηδενισμό των επικινδύνων εκείνων – για την αμερικανική ηγεμονία – δυνάμεων, του ρωσικού εθνικισμού ή του ρεβανσιστικού κομμουνισμού των οποίων η κατίσχυση ή/και η αναβίωση θα ανέτρεπε τις ηγεμονικές αμερικανικές βλέψεις στην περιοχή της Ευρασίας. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η Τουρκία δεν θα αποτελεί πλέον τόσο σημαντικό σύμμαχο για τα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή, εφόσον η ρωσική αυτοκρατορία θα ευρίσκεται πλήρως "ενσωματωμένη" στο γερμανικό γεωοικονομικό και το αμερικανικό γεωπολιτικό και γεωαμυντικό πλαίσιο. Μέχρι τότε, η γεωστρατηγική διαχείριση της Τουρκίας από την Ουάσιγκτον ως γεωστρατηγικό όπλο εναντίον της Ρωσίας, εκτιμάται ως απαραίτητη.

Σε ό,τι αφορά στο Γερμανικό Μάρκο, άλλωστε, πρέπει να σημειωθεί ότι η κατάρρευση της ρωσικής οικονομίας δεν το φοβίζει. Τουναντίον. Και αυτό διότι οι αγοραστικές του δυνατότητες αυξάνονται λογαριθμικώς και οι επενδυτικές δραστηριότητες σε γερμανικά μάρκα καθίστανται εξόχως αποτελεσματικές.

Οι αντιδράσεις, όμως, της Ρωσίας όπως και οι φοβίες της, δεν υπολογίζονται, κατά τη γνώμη μου, αρκετά. Η από αμερικανικής πλευράς χρήση της Τουρκίας

ως αντι-ρωσικού πολιορκητικού κριού, ή/και ως αντι-ρωσική κλειδαριά στα Στενά των Δαρδανελίων, δεν αξιολογείται, δυστυχώς, ως κάτι που μπορεί να έχει μοιραία κατάληξη την πολιτική όξυνση στην ζώνη της Ανατολικής Ευρώπης, στην Λεκάνη της Κασπίας και στον Καύκασο. Φαίνεται, όμως, ότι οι αναλύσεις που γίνονται στη Βόννη και στην Ουάσιγκτον δεν έχουν συμπεριλάβει και αυτό το ενδεχόμενο ή το θεωρούν μάλλον απίθανο.

Συμπεράσματα 3ου Ζητήματος. Αυτό, λοιπόν, που προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, καλείται υπό την πολιτική καθοδήγηση των ΗΠΑ, αλλά και την συγκατάβαση και την υποστήριξη της Βόννης και του Λονδίνου αντιστοίχως, να χρηματοδοτήσει, κατά μέγα μέρος μια αγγλοσαξονική υπόθεση ηγεμονίας στην Ευρασία, καθαρά μακιντεριανής σχολής, και μάλιστα στην αρχή του 21ου αιώνα¹⁹. Ίσως αυτό να μην αποτελεί το “κατ’εξοχήν” κακό, εάν το ζητούμενο είναι η επίτευξη της ειρήνης στην “ιλιανητική νήσο”, δηλ. την Ευρασία.

Είναι όμως, προφανές, ότι πρόκειται για μια αντι-ευρωπαϊκή εξέλιξη η οποία έχει ως μήτρα υπο-ευρωπαϊκές συνενώσεις.

Το θέμα της Ενωμένης Ευρώπης δεν αποτελεί φετίχ για τον γράφοντα. Η Ενωμένη Ευρώπη αποτελεί, στην συνείδηση όλων των υποστηρικτών της, ένα μέσο για τη διατήρηση της Ειρήνης και της Ασφαλείας στην Ευρασία, ιδιαίτερα μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Εάν ο στόχος αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί είτε για λόγους “ευρωπαϊκών εθνικισμών”, είτε για λόγους συγκρούσεων μεταξύ των ανωτέρω εθνικισμών και της διαηματομένης προσπάθειας αγγλοσαξονικής πολιτικής ηγεμονίας στο χώρο της Ευρασίας, τότε θα πρέπει να επανατοποθετήσουμε το ζήτημα με κάθε ειλικρίνεια. Η αντιμετώπιση της πραγματικότητας είναι ο μόνος τρόπος να ευρεθεί λύση στην ανακατανομή της ισχύος στον Ευρασιατικό χώρο.

Το ζήτημα δεν είναι, λοιπόν, εάν οι σημερινές αντιλήψεις και οι σημερινοί πολιτικοί χειρισμοί των ευρωπαϊών και αμερικανών ηγετών βλάπτουν ή συρρικνώνουν την πολιτική διάσταση της Νέας Ευρώπης. Έχει καταστεί πλέον εμφανές, μετά και την ανωτέρω ανάλυση ότι το πράττουν.

Το ζήτημα, τελικώς, συνίσταται στο εάν κάτι τέτοιο γίνεται συνειδητά εις βάρος της πολιτικής και αμυντικής ενοποίησης της Ευρώπης ή οι συμμετέχοντες στο στρατηγικό αυτό παίγνιο διατηρούν λανθασμένες εντυπώσεις για τις επιπτώσεις των προσανατολισμών και των χειρισμών τους.

Κατόπιν της ανάλυσης αυτής, πρέπει να προχωρήσουμε στην εξέταση των τάσεων οι οποίες φαίνεται να επικρατούν αναφορικά με τη σχέση Κύπρου – Ε.Ε. και ιδιαιτέρως με την έναρξη της διαδικασίας εντάξεως της Κύπρου στην Ε.Ε. το Φθινόπωρο του τρέχοντος έτους.

Η γεωπολιτική πραγματικότητα, όπως αυτή αναγιγνώσκεται από τις ΗΠΑ έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

Α) Η Κύπρος ελέγχει το κρίσιμο εκείνο σημείο της Ν/Α Μεσογείου στο οποίο:

1. καταλήγουν οι πετρελαιοαγωγοί της Μοσούλης και του Κιρκούκ μέσω Γιουμουρταλίκ και τελικώς του λιμένος Αλεξανδρέτας.

2. καταλήγουν οι πετρελαιοαγωγοί των ουριακών παραλίων (Λατάκεια) όπως και αυτών του Λιβάνου (Σιδώνα).

3. καταλήγουν στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσω της διώρυγος του Σουέζ, οι εμπορευματικές διαδρομές μεταφοράς των πετρελαίων του Περσικού Κόλπου τα οποία κατευθύνονται προς τις αγορές της Δύσεως.

Β) Ο Εναέριος Χώρος ο ευρισκόμενος μεταξύ της απολήξεως του Ακρωτηρίου Α. Ανδρέας και της Λαοδικείας (Συρία), πλάτους 100 χιλιομέτρων, μπορεί να ελεγχθεί απολύτως από αεροπορικές δυνάμεις με έδρα τη Μεγαλόνησο και οι οποίες θα ευρίσκοντο σε αμυντική συνεργασία με τη Δαμασκό. Το αυτό θα συνέβαινε και για τις ουριακές αεροπορικές δυνάμεις εάν ευρίσκοντο σε αεροπορική συνεργασία με τη Λευκωσία.

Το Τελ Αβίβ, είναι φυσικό να είναι άκρως επιφυλακτικό απέναντι σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, διότι ουδείς θα ήτο ικανός να βεβαιώσει τους Ισραηλινούς αξιωματούχους ότι μια τέτοιου είδους συμφωνία δεν θα κατέληγε να είχε αρνητικές επιπτώσεις στα εθνικά συμφέροντα του Ισραήλ.

Ως παράδειγμα αναφέρουμε την περίπτωση της Αμυντικής Συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας ένας από τους στόχους της οποίας είναι και η δημιουργία "στρατηγικού βάθους" για την ισραηλινή αεροπορία, σε περίπτωση επιθέσεως της Συρίας εναντίον του Ισραήλ. Ο στόχος αυτός θα ακυρώνετο εάν λειτουργούσε η ανωτέρω συνεργασία μεταξύ Λευκωσίας - Δαμασκού, με ανυπολόγιστες συνέπειες για την ασφάλεια του Ισραήλ.

Επίσης, μια φιλοαραβική στάση μιας ενιαίας Κύπρου στον αμυντικό τομέα, ερμηνεύεται από το Τελ Αβίβ ως απόλυτος κίνδυνος για την εθνική του ασφάλεια, διότι αφενός μεν του αποκλείει κάθε θαλάσσια ή εναέρια οδό αμυντικών επιχειρήσεων επιθέσεως ή αμύνης προς τα αραβικά εδάφη αφετέρου αποτελεί βάση αντιστοίχου επιπέδου επιθετικών ενεργειών εναντίον του.

Γ) Η ζώνη μεταξύ 35^{ου} και 36^{ου} παράλληλου η οποία περιέχει στο ανατολικό της άκρο την Κύπρο (Επισκοπή, Ακρωτήρι, Λάρνακα και Λευκόνοικο) την Κρήτη (Σούδα), την Μάλτα και το Γιβραλτάρ αποτελεί ιδιαίζοντως σημαντικό σύνολο γεωστρατηγικών ερεισμάτων για τις αγγλοσαξωνικές θαλάσσιες δυνάμεις οι οποίες ελέγχουν μέσω αυτού του γεωστρατηγικού άξονος απ' άκρου εις άκρον τη Ν.

Μεσόγειο, δηλ. το εν αναβρασμό ευρισκόμενο Μαγκρέμπ. Ο άξονας αυτός αποτελεί την οδό εξόδου των πετρελαϊκών αποθεμάτων του Περσικού Κόλπου αλλά και αυτών της Λεκάνης της Καοπίας που θα οδεύσουν προς το Γιβραλτάρ για τον Ατλαντικό.

Μία ανεξάρτητη, αναγκαστικά πλέον, δικαιοδική και διζωνική Κύπρος η οποία θα είχε αυτόνομη κρατική προσωπικότητα, η οποία θα ηδύνατο να ξεπεράσει τα όποια τεχνητά εμπόδια τα οποία τίθενται από πλευράς Αγκύρας και η οποία θα ηδύνατο να γίνει πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα εξανάγκαζε τις Βρυξέλλες να αντιμετωπίσουν σοβαρά τα ζητήματα ασφαλείας στο σημείο αυτό της Α. Μεσογείου. Αυτό σημαίνει μια αναγκαστικά υψηλή πίεση προς την πλευρά εκείνη δημιουργεί προϋποθέσεις ασταθείας στην στρατηγική αυτή περιοχή αλλά και κυρίως στο Ν/Α άκρο της υποθετικής αυτής, διευρυνθείσης Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Αυτό σημαίνει δυο τινά για τις Βρυξέλλες: είτε οι Βρυξέλλες απεμπολούν κάθε δικαίωμά τους στην προστασία των συμφερόντων τους στο σημαντικότατο Ν/Α άκρο τους και αυτο-ακυρώνονται παραδεχόμενες το μυθικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής ολοκλήρωσεως, είτε αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν αυστηρά την πηγή της αποσταθεροποίησης, θυσιάζοντας, όπως φοβούνται, βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη και συμφέροντα.

Το δίλημμα αυτό δεν φαίνεται έτοιμες να το αντιμετωπίσουν οι Βρυξέλλες, γιατί απλούστατα "...Βρυξέλλες δεν υπάρχουν...", όπως θα έλεγε κανείς μελαγχολικά, παραφράζοντας τον ποιητή. Η μόνη συνεπής, συμπαγής και σαφώς καθορισμένη ηγεμονική πολιτική βούληση στην περιοχή είναι η αγγλοσαξωνική και η οποιαδήποτε διαπραγμάτευση θα γίνει ασφαλώς με αυτήν. Δύο δε είναι οι τρόποι της διαπραγματεύσεως, με μία σημαντική διαφορά μεταξύ τους: ο πρώτος είναι υπαρκτός και ο άλλος ανύπαρκτος!

Ο υπαρκτός απαιτεί αποφασιστικές κινήσεις αμυντικής θωρακίσεως του ελεύθερου τμήματος της Νήσου, χωρίς εμμονές σε ό,τι αφορά την εθνικότητα των οπλικών συστημάτων αλλά την αποτελεσματικότητά τους και την αποτρεπτική ισχύ τους. Η θωράκιση αυτή πρέπει να γίνει αθόρυβα, εντατικά, ταχύτατα και αποφασιστικά. Αφού όλες αυτές οι ενέργειες ολοκληρωθούν και φυσικά διαψευθούν ειμόνως σε όλα τα διεθνή fora (βλ. παράδειγμα προμηθείας της Κίνας όπλων από τη Ρωσία) μετά δυνάμεθα να προχωρήσουμε σε διαπραγματεύσεις. Και προσοχή, μόνον με τα σωστά πρόσωπα...

Τα πρόσωπα αυτά έχουν όνομα και διεύθυνση.... και στις Βρυξέλλες μάλιστα. Μόνο που δεν έχουν καμμία απολύτως σχέση με την Commission!

Ποια λοιπόν, μετά από όλα αυτά, θα πρέπει να είναι η "γεωπολιτικώς ορθή" συμπεριφορά της Ελλάδος στο πλαίσιο αυτών των ζυμώσεων απ'όπου φαίνεται να υπερισχύει η "βόρεια σαξωνική" τάση ενώ η "λατινική τάση"²⁰ δεν έχει ακόμη προσδιορίσει τον κοινό κώδικα πολιτισμικών αξιών της, ο οποίος θα μπορούσε να λειτουργήσει ως συγκολλητικό υλικό για την τελική ολοκλήρωσή της;

Η Ελλάς είναι μια ναυτική διεθνής οντότης. Οφείλει την ύπαρξή της και την επιβίωσή της στη θάλασσα. Η Ελλάδα οφείλει να ενισχύσει στο έπακρο την εμπορική και στρατιωτική της ισχύ στο υγρό στοιχείο ώστε να διατηρήσει την ουσιαστική γεωστρατηγική αξία της αναφορικά με τις αμερικανικές γεωπολιτικές βλέψεις στην Ευρασία.

Σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει σε αυτήν τη γεωπολιτική προσέγγιση η διαχείριση των ζητημάτων του αιγαιακού χώρου από ελληνικής πλευράς. Μια οθεναρή ελληνική αμυντική παρουσία στον αιγαιακό χώρο αποτελεί το καλύτερο γεωπολιτικό αντίβαρο και γεωστρατηγικό αντίμετρο στην τουρκική αδιαλλαξία και επιθετικότητα. Από την άλλη πλευρά, δίδει το ορθό μήνυμα στις Ναυτικές Μητροπολιτικές δυνάμεις (Η.Π.Α. - Βρετανία) αλλά και στις Ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία - Ιταλία) που επιχειρούν να αποτελέσουν μια ευρωπαϊκή "ναυτική απάντηση" στις αγγλοσαξωνικές δυνάμεις.

Ο ρόλος του θαλασσιού Διαύλου Δαρδανελίων - Αιγαίου είναι θεμελιώδης στην περίπτωση αυτή²¹.

Λαμβανομένης δε υπόψη της παιγνιακής πιθανότητας²² απώλειας του γεωπολιτικού ελέγχου των Δαρδανελίων από το ΝΑΤΟ, η γεωστρατηγική σημασία του Αιγαίου ενισχύεται εξόχως.

Υποχωρητικότητα και ανασφάλεια, αδράνεια στο θέμα της συμπαραγωγής οπλικών συστημάτων και στην προώθηση της ελληνικής οπλικής βιομηχανίας, αμέλεια στην προώθηση των ελληνο-ισραηλινών σχέσεων, αμέλεια στη δημιουργία καταλλήλως προστατευομένων υποδομών²³ (μεταφορές, επικοινωνίες, ενεργειακά δίκτυα, ύδρευση, αποχέτευση, επείγουσας μορφής νοσοκομειακή περίθαλψη) και απόλυτη εμποτισμένη στις "διεθνοδικαϊκού τύπου" διαδικασίες απονομής διεθνούς δικαιοσύνης, θα οδηγήσουν στην υποβάθμιση της σημασίας της Ελλάδος στις γεωστρατηγικές ορίζουσες των αγγλοσαξωνικών γεωπολιτικών υπολογισμών ενώ το στρατηγικό κενό της χώρας στον αιγαιακό και μεσογειακό χώρο θα καλυφθεί από την πληθωρική παρουσία της "φίλης", "συμμάχου" και γείτονος Τουρκίας. Οι συνέπειες θα είναι γνωστές και οι ευθύνες θα είναι μεγάλες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πρόκειται για αποστολές α) ανθρωπιστικές και διασώσεως, β) αποστολές ειρηνευτικές και γ) αποστολές χειρισμού κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης και της επιβολής της ειρήνης. Πήρε την ονομασία αυτή από την Διακήρυξη του Πέτερομπεργκ, κείμενο που προέκυψε από την Υπουργική Σύνοδο της ΔΕΕ που

διεξήχθη στις 19 Ιουνίου 1992 και όπου ελήφθησαν ενδιαφέρουσες αποφάσεις για το μέλλον του Οργανισμού αυτού.

2. Δεν παύω να θέτω εντός εισαγωγικών τον φανταστικό αυτόν όρο, για να τονίζω την πλασιότητά του.
3. Η ηπία και μόνιμη μορφή ευρωσκεπτικισμού θεωρείται χρήσιμη για τα αγγλοσαξωνικά και κυρίως τα αμερικανικά συμφέροντα, διότι δεν επιτρέπει αναπτυξιακά άλματα στην ευρωπαϊκή ιδέα.
4. Ο Brzezinski είναι στο σημείο αυτό, γλαφυρότατος. Λέει χαρακτηριστικά: "Το Αζερμπαϊτζάν είναι ο φελλός στο μπουκάλι που περιέχει τα πλούτη της Δεκάνης της Κασπίας και της Κεντρικής Ασίας. Η ανεξαρτησία των κρατών της Κ. Ασίας μπορεί να μην έχει μια καμιά σχεδόν σημασία αν το Αζερμπαϊτζάν υποταχθεί πλήρως στον έλεγχο της Μόσχας" βλ. Z. Brzezinsky, *Η Μεγάλη Σκακιέρα*, Εκδ. Λιβάνης - Νέα Σύνορα, Αθήνα 1998, σελ. 89.
5. Όπ. π. ο.: 90.
6. Η οποία, ούτως ή άλλως, ως ναυτική δύναμη συμπεριφέρεται "κοομίως" ως προς τις ΗΠΑ.
7. Όπ. π. ο.: 90.
8. Δηλ. των πηγών του ποταμού Ιορδάνη.
9. Δηλ. των υδάτων του ποταμού Λιτανί.
10. Ι. Θ. Μάζης, *Γεωπολιτική των υδάτων στη Μ. Ανατολή*, Τροχαλία, Αθήνα 1996, ο.ο.: 251-252.
11. Στο περιφερειακό αυτό σύστημα ασφαλείας θα μπορεί να έχει θέση αρχικώς η τουρκική συνομοσπονδία, η Αίγυπτος, το Ιράν και η Συρία και να ακολουθήσουν το μετασσανταμικό Ιράκ, το Πακιστάν και η Ινδία, με άκρως ευεργετικές συνθήκες για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην ευαίσθητη αυτή, και ασταθή, περιοχή.
12. Κατά τον γάλλο γεωπολιτικό Yves Lacoste.
13. Πχ. Στην περίπτωση του Ιράκ οι αμερικανικές απαιτήσεις ανεφέροντο στο ζήτημα της "αυτοματοποιήσεως" (δηλ. την επίθεση εναντίον του Ιράκ χωρίς επιπλέον έγκριση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε) των αντιδράσεων της "Δύσεως" (δηλ. της Ουάσιγκτον) κατά την περίπτωση όπου αυτή η τελευταία (δηλ. η Ουάσιγκτον) έκρινε πως ο Σαντάμ Χουσεΐν δεν τηρούσε τις υποχρεώσεις του απέναντι στους ειδικούς ελεγκτές της Επιτροπής του Ο.Η.Ε.
14. "A souvent déclaré que son premier souci était de rétablir avec les États - Unis la complémentarité d'intérêts et même la "connivence" qui avaient été compromises, selon lui, par son prédécesseur, M. Major", όπως αναφέρει ο J. Daniel στον *Le Nouvel Observateur*, της 5-11 Μαριίου 1998 σε άρθρο του με τίτλο "Où est passée l'Europe".
15. Όπ. π. ο.: 22.
16. Φυσικά, και των Η.Π.Α., αλλά εδώ υποτίθεται ότι παρουσιάζουμε την επιχειρηματολογία ενός κλασικού ατλαντιστή.

17. Ignacio Ramonet, *Géopolitique du chaos*, Éditions Galilée, Paris, 1997 [Μετάφραση: Ε. Τορεζόλε, για τις εκδ. Πόλις]. Αθήνα 1998, σ.: 44.
18. Εγώ θα το ονόμαζα "Σύνδρομο της Φιλανθρωπίας" αναφερόμενος στις "φιλανθρωπικές" δραστηριότητες του Τ. Σόρος, ο οποίος ήτο και ο υπαίτιος της καταρρεύσεως αυτής. Ο διεθνής αυτός κερδοσκόπος, έστειλε την Πέμπτη 13 Αυγούστου στους "Financial Times" επιστολή στην οποία υποστήριζε την κατά 15-25% υποτίμηση του ρουβλίου και την εν συνεχεία πρόδοσή του στο άρμα του δολαρίου ή του ECU (δηλ. ουσιαστικά του Μάρκου). Την επόμενη Δευτέρα, 17/08/98, η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας υποτίμησε το ρούβλι και ανεκοίνωσε την νέα του ισοτιμία μεταξύ 6 και 9.2 ρουβλίων ανά δολάριο. Η παλαιά του ισοτιμία ευρίσκεται στο επίπεδο των 9.2 ρουβλίων ανά δολάριο. Στις 27 Αυγούστου η ισοτιμία κινήθηκε στα 11.1 ρούβλια ανά δολάριο ενώ το αμερικανικό νόμισμα ανετιμήθη κατά 29% έναντι του ρουβλίου στη διατραπειακή αγορά της Μόσχας την ίδια μέρα. Σε ότι αφορά στα συναλλαγματικά αποθέματα της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας αυτά ανήρχοντο στις 21/08/98 στα 13,4 δις δολάρια ενώ στις 27/08/98 τα αποθέματα αυτά εκτιμώνται στα 10 δις δολάρια. Το επιχείρημα ότι ο Τ. Σόρος "έχασε 2 δις δολάρια από την κρίση του ρωσικού νομίσματος" δεν μπορεί να ελαφρύνει τις ευθύνες του διεθνούς κερδοσκόπου, όταν οι εταιρείες του συγγκριτικής καταγωγής επιχειρηματία έχουν αυξήσει τα κεφάλαιά τους κατά 20% από την αρχή του έτους αλλά και βεβαίως δεν μπορεί κανείς να τον κατηγορήσει για αφέλεια αναφορικώς με την απόφασή του να αποστείλει την συγκεκριμένη επιστολή στους "F.T".
19. Εις πείσμα όλων αυτών οι οποίοι ομιλούν για "ψυχροπολεμισμούς" και "αναχρονισμούς" επηρεασμένοι από μια καθαρά "διεθνοδικαϊκή" προσέγγιση του θέματος. Δεν συλλογίζονται όμως, ότι αυτοί οι οποίοι δεν υπολογίζουν ούτε κατ'ελάχιστον το Διεθνές Δίκαιο είναι, υποτίθεται, οι καντιανοί οπαδοί του W. Wilson!
20. Και μόνη η ονομασία της αποτελεί ένα σημαντικό σημείο αδυναμίας στην υλοποίησή της.
21. Ι.Θ. Μάζης, "Γεωπολιτική ανάλυση του Εμπορευματικού Θαλασσιού Διαύλου Δαρδανελίων - Αιγαίου", Ο. Ρ. 97, 19, ΕΛΙΑΜΕΡ, 1997, σ.: 16 κ.ε.
22. Με τον όρο αυτό εννοώ εκείνη την περίπτωση όπου η αμερικανική χειραγώγηση του ισλαμικού φαινομένου στην Τουρκία, το Αφγανιστάν και εσχάτως η εκδηλωθείσα ανάλογη προσπάθεια προς το Ιράν του Χατάμι, απωλέσει τον έλεγχο της καταστάσεως προς όφελος του ακραίου, ριζοσπαστικού, πολιτικού Ισλάμ. Ειδικότερα σήμερα, όπου η γεωπολιτική ρευστότητα στην Ν/Α Μεσόγειο, τη Μ. Ανατολή, τον Αραβοπερσικό Κόλπο και τα Βαλκάνια μετέτρεψαν τη Νότια Πτέρυγα του ΝΑΤΟ σε κατ'εξοχήν μέτωπο αντιπαραθέσεως χαρακτηριζόμενο από μεταβαλλόμενες οπρατηγικές αλληλεξαρτήσεις, πολιτικο-ιδεολογικές αντιφάσεις και διευρυνόμενα αμυντικά χάσματα.
23. Για περιόδους κρίσεων, όπως συρράξεων, θεομηγιών κ.τ.λ.